

УДК 821.161.2

Ніна ОСЬМАК,

orcid.org/0000-0001-8041-0672

кандидат філологічних наук, професор,
професор кафедри української літератури

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(Київ, Україна) *osmakinina711@ukr.net*

Катерина ЯНЧИЦЬКА,

orcid.org/0000-0002-9652-0945

аспірант кафедри української літератури

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(Київ, Україна) *tet-tet-tet@ukr.net*

ХУДОЖНЄ МОДЕЛЮВАННЯ ОБРАЗУ ЗЕМНОГО ВОГНЮ В ПРОЗІ М. МАТІЄВА-МЕЛЬНИКА

У статті порушується питання художнього моделювання образу вогню у творчості західноукраїнського маловідомого письменника першої половини ХХ століття Миколи Матієва-Мельника. Під час літературознавчого аналізу малої та середньої прози М. Матієва-Мельника розкрито особливості авторського бачення однієї із чотирьох стародавніх стихій, охарактеризовано взаємозв'язок між вогнем і внутрішнім світом мешканців Гуцульщини. Узагальнено, що земна форма вогняної стихії у творчості М. Матієва-Мельника має вираження насамперед у духовному сенсі. Зроблено висновок, що образи-символи вогняної стихії, представлені в прозі М. Матієва-Мельника, дають змогу констатувати їхній зв'язок із міфологічно-фольклорним контекстом, фольклором і давньою міфологією, де всі вогняні образи тісно пов'язані із солярними міфами.

Ключові слова: М. Матієв-Мельник, вогонь, образ-символ, міфологема, проза, поетика.

Nina OSMAN,

orcid.org/0000-0001-8041-0672

Candidate of Philology, Professor;

Professor of the Department of Ukrainian Literature

National Pedagogical Dragomanov University

(Kyiv, Ukraine) *osmakinina711@ukr.net*

Katerina YANCHYTSKA,

orcid.org/0000-0002-9652-0945

Postgraduate Student of the Department of Ukrainian Literature

National Pedagogical Dragomanov University

(Kyiv, Ukraine) *tet-tet-tet@ukr.net*

ARTISTIC MODELING OF THE IMAGE OF FIRE IN THE PROSE BY M. MATYIV-MELNYK

The article deals with the issue of artistic modeling of the image of fire in the work of the Western Ukrainian little-known writer of the first half of the twentieth century, Mykola Matyiv-Melnyk. During the literary analysis of the small and middle prose M. Matyiv-Melnyk, features of the author's vision of one of the four ancient elements are revealed, the connection between the fire and the inner world of inhabitants of Hutsulshchyna is described. In the direct and figurative meaning of the heroes of the writer's writings, one can "see" near the hearth, after inciting it, to create a cosiness in the home. Near the fire, they communicate, share experience, keep silent, deepen their reflections. It is noted that the image-symbol of the "living" fire is the leading in the story "For Native Nest". In the product of the hero is near the fire say the words of an oath, loyalty to his native land, the fire is also associated with peace and tranquility. The author constantly pays attention to the special meaning of fire in the life of the heroes – the watra is in the center of the hut, and hence – in the center of all family events. It is generalized that the earthly form of fiery elements in the work of M. Matyiv-Melnyk has an expression primarily in the spiritual sense. His spiritual manifestation is expressed in the form of revealing the emotional state of characters, a range of emotions that overwhelm a person; they can be opposite, but they are associated with a common symbol-fire-fire. The positive meaning of the mythology of fire at M. Matyiv-Melnyk is

filled with the moment of the image of the sentimental feelings of the heroes. Fire is a life-giving energy that prompts you to strive and act, the main thing – to love, to live with passion. In this case, the heroes are active, aspire to change, this is the image of their youthful years, bright gusts.

It is concluded that the insults-characters of the fire element, presented in the prose by M. Matyiv-Melnyk, make it possible to ascertain their connection with the mythological and folklore context, folklore and ancient mythology, where all fiery images are closely related to solar myths. In the writer's work there is a certain creative transformation of the concepts of fire and sun, which has absorbed new meanings and semantic content. In its content, this myth-symbol embraced such transformational components as fire as a guardian of the native land, an assistant in the struggle against the enemy, a symbol of the family and peace in the family; the embodiment of the celestial element of nature, which depletes and destroys the earth, heroes. At the same time, the writer's works emphasize the nation-building and socio-cultural component in filling all the phenomena of fiery element.

Key words: M. Matyiv-Melnyk, fire, image-symbol, myth, prose, poetics.

Постановка проблеми. Міфологема вогню є одним із «вічних» загальнолюдських образів культури, що поєднує весь спектр понять, образів-символів, міфів, пов'язаних з універсумом «вогонь». Вогонь є первісним образом, архетипом, тому «не може сприйматися чуттєво й научно, а в разі переходу до сфери свідомості перстає бути рефлексом колективного позасвідомого й архетипом» (Юнг, 1996: 277), а отже, має зв'язок із позасвідомим.

Культ вогню в різноманітних виявах дожив до ХХ ст., наприклад «живий вогонь», «ватра» у західних українців є найкращим оберегом (Славян. миф., 1995: 289). Справжній, «найдієвіший», чистий вогонь – це той, що здобутий тертям, це «жива ватра», яку шанували насамперед як оберег від нечистої сили, нещастя, це вогонь, який за своїми характеристиками нагадує «непечату» воду, той, що ще «не служив людським потребам» (Токарев, 1957: 35), а отже, має найбільшу силу. Ватра наявна у віруваннях гуцулів та демонструє спорідненість із давнім культом вогню. Звідси звичай палити ватру біля оселі напередодні великого свята (Осьмак, 2017: 95).

Міфологема вогню представлена в літературі в трьох виявах – небесному (той, що не залежить від людини, має різне семантичне навантаження), земному (як символ родючості, родинного затишку тощо) та підземному (символ смерті). «Фізичні властивості вогню нагадували періоди розвитку людини, її життя: народження; досягнення найвищого розквіту; сили; поступове згасання; нарешті – смерть» (Завадська, 2002: 70).

Аналіз досліджень. Творча особистість М. Матієва-Мельника є унікальною і малодослідженою. Серед закордонних та українських науковців і краєзнавців, які згадували його як письменника неабиякого таланту, можна назвати П. Арсенича, М. Гнатюка, М. Ільницького, В. Клапчука, Н. Мафтин, І. Пелипейка, Ф. Погребенника, І. Сенькова, С. Хороба та ін. Однак спеціального дослідження художнього вияву міфологеми вогню в його художній прозі не було.

Мета статті – шляхом літературознавчого аналізу малої та середньої прози М. Матієва-Мельника розкрити особливості авторського бачення однієї із чотирьох стародавніх стихій – вогню, пояснити взаємозв'язок між вогнем і внутрішнім світом автохтонного населення рідного письменникові краю – Гуцульщини.

Виклад основного матеріалу. Земна форма вогню – висвітлення проблем циклічності життя. Вогонь – це стихія, що сприймається на основі поєднання зорових, слухових, дотикових відчуттів, він має життєдайну, а також і руйнівну силу. Найчастіше героїв творів М. Матієва-Мельника можна побачити або біля вогнища, або в пошуках можливості розпалити його, щоб створити затишок в оселі, або серед холодної зими в лісі. Біля вогнища вони спілкуються, діляться досвідом, мовчать, заглиблені у власні роздуми. Так, для старого Панька (нарис «Старість») згадка про ватру дає можливість відволікти онука від холоду і не дати йому замерзти: «Словами хотів його вхоронити від холоду. – Ще лиш коби через толоку перейти, та й зараз у хаті. Запалимо ватерку та й тепло стане дідові й тобі» (Матієв-Мельник, 1995: 285). Роздумує про долі своїх синів біля вогнища Петриха (оп. «Червоні чаші»): «Петриха відступила від вікна, сіла на лаву і заkostenіла в думках. В хаті затихло давно, лишень у печі шипіло трепетова поління, а в гердяві на ватрі кипіла вода» (Матієв-Мельник, 1995: 257). Тихий вогонь заспокоює душу героїні, психічно урівноважує її внутрішній стан.

Образ-символ «живого» вогню є провідним і в повісті «За рідне гніздо». У творі герої саме біля ватри промовляють слова клятви, вірності рідній землі, ватра асоціюється також із миром і спокоєм: «Затріскотіло весело під сушиною, сиві кучері диму піднялися до отвору. За хвилю оскочили червоні когути тяжкий казан <...>. Діти обступили вогонь, підкидали щогрубші кусні дерева та втирали розплакані від диму очі» (Матієв-Мельник, 1995: 311). Ватра для горян із повісті є символом не тільки родинного затишку,

а й всього життя. Автор постійно звертає увагу на особливе значенні вогню в житті героїв – ватра розташована в центрі хати, а отже – у центрі всіх родинних подій, саме від ватри завжди запалювали люльку Йован та його батько. Опис інтер'єру хати неабияк підкреслює особливе значення ватри для родини Йована: «Довкола вогню стояли стільчики, на яких було сидіти при ватрі кремезні моці (хлопці – К. Я.), підібгавши під себе ноги <...>. В куті лежали ліжники з овечої вовни, на підстеленому сіні. Твердо спалося ціле життя, але зате була воля» (Матіїв-Мельник, 1995: 315).

Опис «живого» вогню в повісті «Крізь дим і згар» має пророчі інтенції – олюднений процес горіння передає душевні переживання героїні за долю чоловіка: «З челюстів печі глипала язиком ватра, а по стінах танцювали тіні: – Прийдуть такі, о!.. такі, о! – кліпали. <...> На стінах розтягалися патли, моргали до когось і присідали по кутах <...>. З печі пирснуло поліно. На землю скочила дужкою іскра, капнула в темінь і згасла» (Матіїв-Мельник, 1995: 332). Катерина відчуває тугу за чоловіком, ці відчуття письменник передає за допомогою гри світла й тіні – у хаті каганець не засвічується, адже в присмерку горіння ватри молодій жінці здається, що біля неї Юрчик. Візуальний і світлий образ іскри символізує надію, що може зникнути, адже неможливо передбачити подальшу долю героїв. Зорові образи доповнюють аудійні: тріскіт поліна, пісня цвіркуна створюють ефект зупинки в часі, дають можливість героїні замислитися над майбутнім. Отже, справедливою є позиція Геракліта, який вбачав у «живому» вогні єдність протилежностей животворного і смертоносного начал: вогонь, подібно до боротьби, не лише руйнує, але й творить (Кесіді, 1982: 115).

Земна форма вогняної стихії у творчості М. Матієва-Мельника має вираження насамперед у духовному сенсі. Його духовний вияв втілений у розкритті емоційного стану персонажів, це спектр емоцій, які переповнюють людину, вони можуть бути кардинально протилежними, але асоціюватися з одним образом-символом – вогнем. Позитивні енергетичні стани виявляються в такій семантиці: 1) вогонь як енергія творча, нестримна, очищаюча, життєдайна, що спонукає прагнути й діяти, досягати, пізнавати, жити. Вона пов'язана з коханням, пристрастю, творчістю, натхненням, бажанням змін, жагою до життя, найзаповітнішими мріями; 2) це постійна, тривала енергія, що підтримує спокійне горіння життя, співвідносна з почуттями радості, стабільності і гармонії. Протилежні стани – це символ біди, стихійного лиха, руйнівна і загрозлива сила, яка несе

страждання, страх розпач, відчуття безвиході, безпорадності, біль і смуток, також вогонь може бути символом втрати, смерті як енергія, що згасає, розчарування, туга, прийняття поразки, зневіра, втрата надій і прагнень.

Позитивним значенням міфологема вогню в М. Матієва-Мельника наповнена в момент зображення ширих почуттів героїв. Вогонь – це життєдайна енергія, яка спонукає прагнути й діяти, головне – кохати, жити пристрастю. У такому разі герої активні, прагнуть до змін, це зображення їх юнацьких років, світлих поривів. Найчастіше ідейний зміст позитивної енергії посилює образ весняного сонця, пейзажна замальовка весняного пробудження природи. Так, сповнений пристрастним почуттям, герой з оповідання «По той бік греблі» відчуває, що «в серці пробудилися гарячі вогні, які здавалося ніколи не потухнуть» (Матіїв-Мельник, 1995: 275). Внутрішні почуття героя перебувають у гармонії з навколишнім середовищем, це вищий ступінь щастя, в якому він наближається до розуміння власної екзистенції. Він і його кохана, як Іван і Маричка в М. Коцюбинського, – це діти природи, живуть за її законами, письменник не прагне зруйнувати ілюзію закоханих щодо вічного щастя і весни: стан душі, сповнений вогняних ширих почуттів потребує від героїв зовнішнього вияву – у поетичному слові, яке зривається з вуст закоханого героя, присвячене вірній коханій.

Символіка вогняної стихії як несподіваної, неочікуваної події передана шляхом розкриття, наприклад, емоційного стану головної героїні оповідання «На чорній дорозі»: «В серці бахнула полумінь. У голові закрутилося, і з-під золотих іскор вилетіла велика червона георгінія й замерхтіла далеко перед слабими очима» (Матіїв-Мельник, 1995: 363). Афективний стан героїні передано комплексом зорових художніх мікрообразів, пов'язаних із вогняною стихією: золоті іскри, червона георгінія, схожа з полум'ям і кольором, і рухом. Такою концентрацією вогняних символів автор акцентує увагу на підвищеній емоційності героїні, яка чекає звістки про сина вже декілька років. Міфологема вогню як енергії, що згасає, передчуття втрати, ностальгія за минулим щасливим буттям часто трапляється на сторінках творів письменника. Найчастіше це опис внутрішнього стану героя, відчуття завершеності буття, наприклад, у різних героїв повісті «Крізь дим і згар»: «Дід Максим ішов останній з церкви. Розкидав по вулиці гугнявим голосом. Він жив своїм світом, що вже давно вмер, але догоряв у ньому останніми вогниками» (повість

«Крізь дим і згар») (Матіїв-Мельник, 1995: 335); у порівняльному аспекті – як прудкий, той, що може вивернутися і дати відсіч: «Але скрутивси Семен, ек вогонь під вітром, лапнув колик та й свиснув раз» (Матіїв-Мельник, 1995: 344); символічна асоціація вогню в розумінні швидкого психічного процесу, характеристика стану афекту: «Ах!.. У грудях щось трісло, страх вогнем і вихором підняв усі сили» (Матіїв-Мельник, 1995: 346).

Якщо ж ідеться про молодших за віком персонажів, то найчастіше в образі вогню як згасаючої енергії відображено зневіру в прийдешньому, неможливість подолати життєві труднощі або змиритися зі складною долею. Так, герой оповідання «Серед шляху», що перебуває в горах, серед товаришів, далеко від рідної землі, змінюється психічно під час переходу італійських гір: «В очах його затлів якийсь таємний, скляно-зелений вогник і душа його потала в глибину» (Матіїв-Мельник, 1995: 265). Трагічних подій у творі ще не відбулося, однак опис зовнішнього вигляду стрільця, звернення уваги на внутрішній стан дозволяють передбачити розв'язку. Герой перебуває в депресивному стані, відчуває не потрібність і водночас неможливість потрапити додому, де його праця, навпаки, – вкрай потрібна. Реальний світ для нього став пеклом, де ще відбувається боротьба між життям і смертю: «За горою дудоніло пекло. Десь понад верхами, закутаними в хмари, летіли сталеві потвори і скавуліли шаленим зиком: «Жив.. ив... ж-ж-живв... у-у-в-в... Тікали й німіли. За хвилю розносився по горах чорний стогін: Вмер..р...р...рр!.. А гори відказували: «Вмер-рр...», і мовкли» (Матіїв-Мельник, 1995: 265). Автор інтригує вибором долі героя, однак констатує невідворотність його загибелі, зокрема від кулі ворога. Проте на нього чекає ще страшніша доля – самогубство, спричинене важким минулим сирітським життям, приреченістю сьогодення і безперспективністю в майбутньому.

Вогняна стихія постає в тексті твору як боротьба світла і темряви в душі героя, вибір за ним. Белетрист лише констатує поступову перемогу темряви над світлом: «Темна безодня болю гасила останні, білі жмутки світла і він чув, що котиться кудись без стриму, гей у пропасть <...>» (Матіїв-Мельник, 1995: 266). Проблематикою цей твір наближений до творів Ю. Федьковича, О. Кобилянської, О. Маковея, знаковий він насамперед модерністською грою образів світла і темряви, вогню як енергії, що передано за допомогою метафоричних порівнянь, художніх деталей, персоніфікованого образу сонця.

Вогонь як руйнівна енергія, що несе смерть і страждання, відображений у повісті «Крізь дим і згар». Очима селянина автор показує процес спалення цілого гуцульського села: «Остафій поглянув на снопи вогню, що вирости на його хаті. Обернувся туди лицем і підняв зв'язані руки до вогнених язиків, що кивали до нього з вікон і з дверей, та й закам'янів на місці. Він чув, як бряжчало скло, як шкурміла його праця» (Матіїв-Мельник, 1995: 339). Однак пожарище – це трагедія не одного героя, цілого села. Пожежа, вогонь стають тлом, на якому відбуваються ще страшніші речі – вбивства, катування місцевих мешканців, насильницьке вивезення поза межі села. Прості селяни не в змозі досягнути трагедії, що відбувається навколо, для них – це страшний сон, сповнений жаху від несправедливості, що чинили мадяри, представники цісарського війська в гуцульському селі. Автор розкриває емоції героїв крізь полілоги, які замінюють бачення одного героя на колективне: «Диви!.. Диви!.. Мой, шьо хата – то косиця, шьо друга хата – друга косиця... Еге, а далі: десіть... двадцять... сто... усі хати!.. Дріжит, дріжит та й росте й пишет на хмарах вістку. Шьо напишет – то задихнетси, шьо хлипне – то хмара стидом <...>. Розпалилося на землі море <...> клекотить, сипле іскру <...> тисячі іскор <...> Іскри тріскотіли й глумилися <...>» (Матіїв-Мельник, 1995: 340).

Образ руйнівного вогню, доповнений аудійними характеристиками, посідає провідне місце в зображенні фізичної катастрофи краю. Митець реалістично змальовує картини народного лиха, спричиненого воєнними діями і несправедливістю з боку представників інших націй щодо гуцулів, правдивий бік мілітарної політики обох конфронтуючих держав – Австро-Угорщини та Російської імперії часів Першої світової війни щодо місцевого населення, спрямованої насамперед на національне знищення Гуцульщини: «Австрія пішла у відворотті, аж на рівнини поза Тису. Лишала по собі пам'ятку: шибениці і згарища. Переходив галицькі села дикий маляр, ішов, наче вогонь на сухі трави, ступав, як лютий ворог і разом з довгими блискучими халатами пейсатих коршмарів записувався навіки в українську пам'ять <...>. Так дякувала Австрія за «тірольську вірність» русинові-воякові» (Матіїв-Мельник, 1995: 343–344).

Висновки. Отже, образи-символи вогняної стихії, представлені в прозі М. Матієва-Мельника, дають змогу констатувати їхній зв'язок із міфологічно-фольклорним контекстом, фольклором і давньою міфологією, де всі вогняні образи тісно

пов'язані із солярними міфами. Водночас у творчості письменника є певна трансформація концептів вогню та сонця, що увібрала в себе нові значення і семантичне наповнення. У своєму змісті цей міфообраз-символ охопив такі трансформаційні складники, як: вогонь як охоронець

рідної землі, помічник у боротьбі з ворогом, символ роду і спокою в родині; втілення небесної стихії природи, що виснажує і спустошує землю, героїв. Водночас у творах письменника підкреслюється націєтворчий та соціокультурний складники в наповненні всіх виявів вогняної стихії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Завадська В., Музиченко Я., Таланчук О., Шалак О. 100 найвідоміших образів української міфології. К.: Орфей, 2002. № 745. Серія «Філологія». Вип. 49. 448 с.
2. Кессиди Ф. Гераклит. М.: Мысль, 1982. 199 с.
3. Матіїв-Мельник М. Твори. Львів, 1995. 643 с.
4. Осьмак Н. Міфологема вогню (жива ватра) у повісті Гната Хоткевича «Камінна душа». Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова: Філологічні науки (мовознавство і літературознавство). 2017. Вип. 8. С. 93–96.
4. Славянская мифология: энциклопедический словарь. М., 1995. 416 с.
5. Токарев С. Религиозные верования восточнославянских народов XIX – XX вв. М.; Л.: Изд-во АН СССР, 1957. 164 с.
6. Юнг К.Г. Человек и его символы. СПб.: Б. С. К., 1996. 454 с.

REFERENCES

1. Zavads'ka, 2002. – Zavads'ka V., Muzychenko Y. A., Talanchuk O., Shalak O. 100 nayvidomishykh obraziv ukrayins'koyi mifolohiyi [Zavads'kaya V., Muzychenko Y., Talanchuk O., Shalak O. 100 most famous images of Ukrainian mythology]. K.: Orpheus, 2002. № 745. Series: Philology. Whip 49. 448 s. [in Ukrainian]
2. Kesidi, 1982. – Kessydy F. Heraklyt [Cassidy F. Heraclitus]. M.: Thought, 1982. 199 p. [in Russian]
3. Matiyiv-Mel'nyk, 1995. – Matiyiv-Mel'nyk M. Tvory [Matiiv-Melnik M. Works] Lviv: [bv. v.], 1995. 643 p. [in Ukrainian]
4. Os'mak, 2017. – Os'mak N.D. Mifolohema vohnyu (zhyva vatra) u povisti Hnata Khotkevycha “Kaminna dusha” [Osmak N.D. Mythological fire (living vatra) in the story of Hnat Khotkevich “Fireplace soul”. Scientific journal of the National Academy of Sciences of Ukraine: Philological Sciences (Linguistics and Literary Studies)]. 2017. Vip.8. Pp. 93–96. [in Ukrainian]
5. Slavyan. mif., 1995. – Slavyanskaya myfolohyya: Éntsyklopedycheskyu slovar' [Slavic mythology: An Encyclopedic Dictionary]. M.: ELLIS LAK, 1995. 416 p. [in Russian]
6. Tokaryev S., 1957. – Tokarev S.A. Relyhyoznyeverovanyavostochnoslavyanskykhnarodov [Tokarev S.A. Religious beliefs of the East Slavic peoples of the 19th– 20th centuries]. M.; L.: Publishing house of the USSR Academy of Sciences, 1957. 164 p. [in Russian]
7. Yunh, 1996. – Yunh K.H. Chelovek y ehosymvoly [Jung K.G. Man and his symbols]. SPb: B.S.K., 1996. 454 p. [in Russian]

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

**ВИПУСК 21. ТОМ 2
ISSUE 21. VOLUME 2**

**Дрогобич, 2018
Drohobych, 2018**

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 13 від 18.10.2018 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич: Видавничий дім "Гельветика", 2018. – Вип. 21. Том 2. – 204 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, психології.

Головний редактор: Паптюк М.П. – д.пед.н., проф.

Заступники головного редактора:

Ільницький В.І. – д.і.н., проф. (співредактор);

Душний А.І. – к.пед.н., доц., чл.-кор. МАНПО (співредактор);

Зимомря І.М. – д.філол.н., проф. (співредактор).

Редакційна колегія:

Бермес І.Л. – д.мист., проф.; Бистрова О.О. – д.філол.н., проф.; Борщевич В.Т. – д.і.н.; Вагнер Марек – д.габіл. з іст., проф. (Польща); Ярушак М.І. – к.пед.н.; Давидов М.А. – д.мист., проф., акад. МАІ, засл. діяч мист. Укр.; Дмитрів І.І. – к.філол.н., доц. (відп. секретар); Добрянський І.А. – д.пед.н., проф.; Жигайло О.О. – к.психол.н., доц.; Зимомря М.І. – д.філол.н., проф.; Іванишин П.В. – д.філол.н., проф.; Імханіцький М.Й. – д.мист., проф., засл. діяч мист. РФ (Росія); Квас О.В. – д.пед.н., проф.; Кемінь В.П. – д.пед.н., проф.; Кияновська Л.О. – д.мист., проф., засл. діяч мист. Укр.; Козаренко О.В. – д.мист., проф., засл. діяч мист. Укр.; Козир А.В. – д.пед.н., проф.; Литвин М.Р. – д.і.н., проф.; Медведик Ю.Є. – д.мист., проф.; Москалець В.П. – д.психол.н., проф.; Новаковська Катажина – д.габіл. з філол. (Польща); Оршанський Л.В. – д.пед.н., проф.; Палінчак М.М. – д.політ.н., проф.; Петречко О.М. – д.і.н., проф.; Сабат Г.П. – д.філол.н., проф.; Савчин М.В. – д.психол.н., проф.; Сейко Н.А. – д.пед.н., проф.; Сенік Л.Т. – д.філол.н., проф.; Сергійчук В.І. – д.і.н., проф.; Ситник О.М. – д.і.н., доц.; Сташевська І.О. – д.пед.н., проф., акад. МАНПО; Сташевський А.Я. – д.мист., проф., акад. МАІ, засл. діяч мист. Укр.; Стемплік Анджей – д.габіл. з іст., проф. (Польща); Тельвак В.В. – д.і.н., проф.; Футала В.П. – д.і.н., проф.; Циховська Е.Д. – д.філол.н., проф.

Рецензенти:

Астаф'єв О.Г. – д.філол.н., проф. каф. теорії літ., компаратив. і літ. тв. ІФ КНУ ім. Т. Шевченка.

Падалка Г.М. – д.пед.н., проф. каф. ф-но вик. та худ. культ. ІМ НПУ ім. М. Драгоманова.

Патриляк І.К. – д.і.н., проф. каф. новіт. іст. України, декан іст. фак. КНУ ім. Т. Шевченка.

Скотна Н.В. – д.філос.н., проф., зав. каф. практ. психол., ректор ДДПУ ім. І. Франка.

Збірник індексується в міжнародних базах даних: Index Copernicus International, Polish Scholarly Bibliography, Info Base Index, Research Bible, Open Academic Journals Index, Scientific Indexing Services, Inno Space, Cite Factor.

Статті збірника прирівнюються до публікацій у виданнях України, які включені до міжнародних науково-метричних баз відповідно до вимог наказу МОН України від 17 жовтня 2012 р. № 1112 (зі змінами, внесеними наказом МОН України від 03.12.2012 р. № 1380).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,
співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74,
факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка, 2018

© Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М., 2018

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 13 from 18.10.2018)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya]. – Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2018. – Issue 21. Volume 2. – 204 p.

The publication is intended for those who is interested in the High School Pedagogics and psychology, philology, art development.

Chief editor:

M. Pantjuk – PhD hab. (Education), Professor.

Deputy Editors:

V. Ilnytskyi – PhD hab. (History), Professor (co-editor);

A. Dushnyi – PhD (Education), Associate Professor, EISA Corresponding Member (co-editor);

I. Zymomrya – PhD hab. (Philology), Professor (co-editor).

Editorial board:

I. Bermes – Doctor of Arts, Professor, V. Borshchevych – Doctor of History; M. Wagner – Dr. habil. in History, Professor (Poland); M. Yarushak – Ph.D. in Education; M. Davydov – Doctor of Arts, Professor, Academician of IIA, Honored Artist of Ukraine; I. Dmytriv – Ph.D. In Philology, Associate Professor (exec. Secretary); I. Dobryanskyj – Doctor of Education, Professor; O. Zhyhaylo – Ph.D. In Psychology, Associate Professor; M. Zymomrya – Doctor of Philology, Professor; P. Ivanyshyn – Doctor of Philology, Professor; M. Imhanizkij – Doctor of Arts, Professor, Honored Artist of the Russian Federation (Russia); O. Kvas – Doctor of Education, Professor; V. Kemin’ – Doctor of Education, Professor; L. Kyjanovska – Doctor of Arts, Professor, Honored Artist of Ukraine; O. Kozarenko – Doctor of Arts, Professor, Honored Artist of Ukraine; A. Kozyr – Doctor of Education, Professor; M. Lytvyn – Doctor of History, Professor; J. Medvedyk – Doctor of Arts, Professor; V. Moskaletz – Doctor of Psychology, Professor; K. Nowakowska – Dr. habil. in Philology (Poland); L. Orshanskyj – Doctor of Education, Professor; M. Palinchak – Doctor of Political Sciences, Professor; O. Petrechko – Doctor of History, Professor; H. Sabat – Doctor of Philology, Professor; M. Savchyn – Doctor of Psychology, Professor; N. Sejko – Doctor of Education, Professor; L. Senyk – Doctor of Philology, Professor; V. Serhijchuk – Doctor of History, Professor; O. Sytnyk – Doctor of History, Associate Professor; I. Stashevska – Doctor of Education, Professor, Academician EISA; A. Stashevskyi – Doctor of Arts, Professor, Academician of IIA, Honored Artist of Ukraine; A. Stempnik – Dr. habil. in History, Professor (Poland); V. Telvak – Doctor of History, Professor; V. Futala – Doctor of History, Professor; E. Tsyhovska – Doctor of Philology, Professor.

Reviewers:

O. Astafjev – Doctor of Philology, Professor of Literature Theory, Comparative Literature and Literary Work Department of Philology Institute Kyiv of ational Taras Shevchenko University.

H. Padalka – Doctor of Education, Professor of piano performance and artistic culture Department of Art Institute National Pedagogical Dragomanov University.

I. Patryljak – Doctor of History, Professor of Ukraine Modern History Department, the Dean of History Faculty of Kyiv National Taras Shevchenko University.

N. Skotna – Doctor of Philosophy, Professor, Head of Applied Psychology Department, Rector of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University.

The collection is notated in such international databases as: Index Copernicus International, Polish Scholarly Bibliography, Info Base Index, Research Bible, Open Academic Journals Index, Scientific Indexing Services, Inno Space, Cite Factor.

The articles are equaled to publications in Ukrainian journals included in international scientific metric databases in accordance with the MES of Ukraine order dd. 17 november 2012 p. No 1112 (amended by the MES of Ukraine order dd. 03.12.2012 No 1380). Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition

www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2018
© V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2018

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Natalia BASHMAKOVA, Yana ZLUNITSYNA. “Russian and Trepak” by A. Rubinstein in modern concert practice of bayanists.....	4
Юля БЕЗПАЛЕНКО, Соломія-Володимира СИДОРУК. Мистецтвознавчий аналіз російської балетної школи на межі XIX – XX століття.....	9
Світлана КОЛЕСНИК, Тарас ВОЛОХ. Історія хіп-хоп культури та її еволюція.....	15
Юлія МОСКВІЧОВА. Діяльність осередків творчих мистецьких спілок в соціокультурному просторі сучасної Вінниччини.....	20

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Катерина ЛУТ. Засоби реалізації стратегії атракції в анотаціях до аудіозаписів творів класичної музики.....	25
Аліна МИКИТЕНКО. Процес номінації у сучасній лінгвістиці: семасіологічний та ономасіологічний підходи.....	30
Наталія НАУМЕНКО. Варіації образу вина в українській романтичній поезії.....	34
Олеся НАУМОВСЬКА. Різновекторність локусів потойбіччя в народній неказковій прозі.....	39
Ніна ОСЬМАК, Катерина ЯНЧИЦЬКА. Художнє моделювання образу земного вогню в прозі М. Матієва-Мельника.....	48
Роксолана ПОВОРОЗНЮК. Реконтекстуалізація в перекладацькому аналізі медичного тексту.....	53
Дарія РЖЕВСЬКА. Концепт у когнітивній лінгвістиці (на прикладі ономотопетичної лексики).....	58
Сабіна СЕЧІНА. Побудова та аналіз асоціативного поля концепту «ідентичність» у мовній картині світу Чилі.....	65
Вікторія СКРЯБІНА. Аксиологічний аспект персуазивності любовного дискурсу.....	72
Микола СТАСИК. Міфологічний світ роману Дари Корній і Тали Владмирової «Зозулята зими».....	76
Наталія ТАЛАВІРА. Орієнтаційні звороти англійської мови: моделі вживання артиклів.....	81
Лариса ТОПЧИЙ. Лінгвістичний обшир терміна «комунікативна інтенція».....	87
Тетяна ЦЕПКАЛО. Міфологема місяця як символ смерті в українській поезії XX століття.....	92
Поліна ЧЕВЕРДАК. Лікувально-магічна лексика в лікарських і господарських порадах XVIII століття.....	97
Тетяна ШВЕЦЬ. Відображення індивідуально-авторської картини світу у перекладах художнього твору.....	102
Наталія ЩЕРБІЙ. Аугментативний рід дії у слов’янських мовах: сатуративний тип.....	108
Ольга ЯНИШИН, Лідія ПЕРЕГІНЕЦЬ. Прецедентні імена як засіб репрезентації мовця (на матеріалі книги Г. Клінтон «Важкі рішення»).....	113

ПЕДАГОГІКА

Ольга НЕЖИВА. Досвід реформування освітньої політики в Королівстві Данія.....	119
Ольга ОСАУЛЬЧИК. Організація співпраці в системі «викладач – студент» у сучасних умовах.....	123
Валерія ПАВЛОВА. Особливості підготовки магістрів освіти засобами інтерактивних технологій.....	127

Роман ПРИБОРА. Метод кейсів на заняттях з англійської мови професійного спрямування у вищих медичних навчальних закладах.....	132
Лілія ПРИГОДА. Змістовий компонент дисципліни «народно-сценічний танець» у вищих педагогічних навчальних закладах.....	138
Наталія РІДЕЙ, Світлана ТОЛОЧКО. Розвиток екологічної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти для сталого розвитку.....	144
Тетяна РОЗВАДОВСЬКА, Марта БРАТЧЕНКО. Вплив наставництва на формування та розвиток дітей, що перебувають в інституційних закладах опіки.....	149
Антоніна СЕРГІЄНКО. Формування на уроках української літератури учня-читача, здатного до інтерсуб'єктної взаємодії.....	156
Марина СИДОРОВИЧ. STEM-освіта в підготовці майбутніх біологів і екологів	162
Вікторія СТЕПАНЕНКО. Особливості організації профілактики поведінкових девіацій обдарованих учнів у закладах загальної середньої освіти зарубіжних країн.....	167
Оксана СТОЛЯРЕНКО, Олена СТОЛЯРЕНКО. Дослідження особливостей гуманістичного виховання молоді в руслі антропоцентричних ідей.....	173
Ірина ФІЛМОНОВА. Мотиваційно-ціннісне середовище як педагогічна умова формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів харчових технологій.....	177
Володимир ШЕВЧЕНКО. Оцінка можливостей використання польського досвіду під час вирішення проблем спеціальної освіти України.....	182
Анна ШЕВЧУК. Особливості використання соціальних мереж у процесі навчання іноземної мови.....	190
Михайло ШЕХАВЦОВ. Інформаційна культура студентської молоді в нових освітніх умовах.....	195